

NIEZAPOMINAJKA

Myosotis

Wstęp. Eksplicacja: Nazwy. Kategoryzacje. Rodzaje. Kolekcje. Opozycje. Wygląd i właściwości. Niezapominajka jako istota żywa. Lokalizacja. Działania sprawcze. Zastosowania praktyczne, obrzędowe. Symbolika.

Dokumentacja: Wierszyki dziecięce. Pieśni miłosne. Pieśni patriotyczne. Bajki. Legendy ajtiologiczne. Relacje potoczne. Pisana poezja chłopska. **Bibliografia.**

Niezapominajka, inaczej też *niezabudka* (wschodniopolskie) czy *żabie oczka*, to kwiat o drobnych niebieskich kwiatuśkach, rosnący na wilgotnych łąkach albo hodowany w ogródkach, bogaty w znaczenia symboliczne. Niezapominajkę kojarzy się z oczami, dlatego uznawana jest za symbol wierności i długiej pamięci o kochanej osobie. Dawniej wierzono, że ma ona magiczną siłę zapewniającą wierność w miłości i jest jakby oczami nieba – przez *żabie oczko dowiadują się w niebie, co się dzieje na świecie między małżonkami*. Niezapominajkę łączy się także z zachowaniem pamięci o zmarłych. Jednocześnie jest symbolem panieńskości. Uważa się ją za kwiat skromny (w przeciwieństwie do róży) i kojarzy z polskością, rodzimym krajobrazem.

W kulturze zachodnioeuropejskiej niezapominajka jest symbolem młodego życia, mocy życiowej i radości Bied Sym 181. Niebieski kolor kwiatu kojarzony jest z tajemnicą, wyrzeczeniem się, ofiarnością Bied Sym 182.

Liczne legendy niemieckie mówią, że niezapominajka po stworzeniu świata zapomniała swoje imię Wört Hoff 8/1568, po czym zwróciła się do Boga, który rzekł: *Nie zapomnij mnie!* Sofrić 1912, s. 207. Niezapominajka w podaniach niemieckich pełni rolę kwiatu magicznego, otwierającego drogę ku ukrytemu skarbowi. W Czeskim Lesie nazywa się niezapominajkę „niebieskim kluczem do nieba”, w Badenii „kluczem niebiańskim”. Wierzono, że niezapominajka, wykopana w dniu św. Jana (24 VI) za pomocą trzech wbić łopaty, ma wielką moc chroniącą człowieka, który tego dokonał, od różnych szkód, krzywd, strat. Niezapominajkę stosowano w czarach miłosnych i wróżbach, np. w kantonie St. Gallen młodzi chłopcy nosili kwiaty w kieszeniach spodni, aby zapewnić sobie długą przychylność ukochanej dziewczyny Wört Hoff 8/1568–1569. W popularnych w okresie biedermeieru zbiorach poświęconych „mowie kwiatów” niezapominajka była traktowana jako przypomnienie i propozycja spotkania: *Nie zapomnij mnie! Posłuchaj, co szepta ten kwiatek!* Bied Sym 183–184.

We Francji dziewczęta wróżyły z konwalii o miłości chłopaków: jeśli kropla krwi menstruacyjnej spadnie na niezapominajkę, znaczy to, że chłopak kocha dziewczynę; podobnie tłumaczono sobie, jeśli wstawiona do wody niezapominajka nie więdła.

Ło ty s z e okadzali niezapominajkami niespokojnie śpiące dzieci, ponieważ uważali, że są męczone przez demony Wört Hoff 8/1568–1569.

W tradycji rosyjskiej zgodnie z wierzeniami ludowymi ten, kto nosi te kwiaty, chroni siebie przed niewiernością kochanego (kochanej) Černyh 1999, s. 567. Według autorów ukraińskich, nazwa rośliny jest motywowana tym, że jej kwiaty przez długi czas nie więdną, w związku z czym konotują niezapominanie Mel ES 4/65. Serbska nazwa niezapominajki –

nezaboravak, według legendy z okolic Nisza, wiąże się ze zdarzeniem, kiedy pewna dziewczyna zażądała, aby chłopiec przyniósł jej jakiś niebieski kwiat znad urwiska. Chłopiec poszedł, lecz spadł z urwiska, a zanim zginął, zdążył zawołać *Nie zapomnij mnie!* Čajkanović 1994, s. 191, Sofrić 1912, s. 206–207.

* * *

≡ Nazwa kwiatu *Myosotis* (grec. *myos-ōta* ‘mysie uszy’ Bań ES 2/314) – **niezapominajka** – ma charakter ogólnopolski, pochodzi od wyrażenia *nie zapominaj (mnie)*; podobną motywację mają jej odpowiedniki w większości języków słowiańskich (słowac. *nezábudka*, ros. i biał. *niezabudka*, ukr. *nezabudka* – od *ne zabud* ‘nie zapomnij’, bułg. *nezabravka*, serb. i chorw. *nezaboravak*, por. chorw. *zaboraviti* ‘zapominać’; nieco inaczej czes. *pomněnka*, słoweń. *spominčica*) i szerzej – indoeuropejskich (por. niem. *Vergiss-mein-nicht*, ang. *forget-me-not*, szwedz. *förgätmigej*, fran. *ne-m’oubliez-pas*, wł. *nontiscordardimé* itd.). Regionalnym (wschodniopolskim) synonimem *niezapominajki* jest **niezabudka** 8, 11, 13, zapożyczona z języków wschodniosłowiańskich. Bańkowski przypuszcza, że pojawienie się nazwy jest motywowane przez praktyki magiczne Bań ES 2/314, nie precyzując, przez jakie.

Notowane są warianty nazwy: **niezapominaj**, **niezapomni**, **niezapomnimię** Maj Słow 2/508–509, **niezapómniątka** Sych SGKasz 3/252, **dopominajka** SGP PAN 6/109, **zapominajka** MSGP 344; **niezabącznica** Sych SGKasz 7/194, **niezabątka**, **niezabączka**, **niezabącznik**, **niezagądka** Sych SGKasz 3/252. W wyniku uproszczenia ogólnopolskiej formy *niezapominajki* pojawiają się **nieznajki** Rog Wag 291. Żartobliwym przekręceniem nazwy *niezapominajka* jest na Kaszubach **niezapinajmajtki** Sych SGKasz 3/252. Formy *niezabątka*, *niezabączka*, *niezabącznica* pochodzą od połączenia *nie zabóćzã* ‘nie zapomnę’ – powstanie nazwy tłumaczy kaszubska legenda 6b. Nazwa *niezagądka* jest objaśniana tak: *Niezagądka nikogo nie zagadęje, a jednak lędze o nię pamiętają* Sych SGKasz 3/252.

Przymiotniki **niezapominajkowy**, **niezabudkowy** mają znaczenia czysto relacyjne: ‘dotyczący niezapominajki’, ‘zrobiony z niezapominajek’, przybierają też znaczenie jakościowe: ‘taki jak kwiat niezapominajki, niebieski’ SJP Dor.

Rodzimą nazwą staropolską N. są **żabie oczka** Bań ES 2/314, w gwarach też **żabie oczko** MSGP 362, **żabie oczki** Pelc SGLub 5/511, **żabie oko**, **żabie oczy**, **żabioczy**, **żabie ślepki**, **żabskie oko**, **żabie kwiatki**, **żabi skrzek**, **żabki** Waniakowa 2006, s. 74. Pojawienie się w nazwach przymiotnika *żabie* tłumaczone bywa tym, że N. rosną przeważnie na wilgotnych łąkach, na brzegach zbiorników wodnych, gdzie są żaby. Natomiast według relacji potocznych: *Mówi się o nich, że mrugają zabim ockiem, i to so żabie ocka*, lub: *Żabie oczka, bo to jest w tych oczkach królowna zaklęta w żabe* Pelc SGLub 5/511, zob. 1. Od XVIII w. funkcjonowała nazwa **ptasze oczka** – „od kształtu kwiatów, podobnych do oczek” Spół Naz 116, też **ptasie/ptasze oczko** Maj Słow 2/509. Nazwy typu **modre oczko**, **Matki Boskiej oczka**, **modre krupki** też nawiązują do formy oczu Waniakowa 2006, s. 75.

Nazwy typu **niebioska** Dub Ostr 125, **modrzyki** Waniakowa 2006, s. 75 motywowane są kolorem kwiatów N. Maj Słow 2/508.

Określenia *pacierzyczka* Maj Słow 2/509, *pacierzyczka błotna* Lin SJP 3/343 pochodzą od *pacierz* – zapewne z powodu rozmieszczenia kwiatów na łodydze podobnego do rozmieszczenia elementów różańca.

Nieśmiertelnik Kaś Podh 6/559 ma podstawę w długim okresie kwitnienia; **sierotka** Pelc SGLub 5/414 – być może kojarzona jest z miejscem występowania N. – na gruntach mokrych, co mogło nawiązywać do marnego losu sieroty; w l. mn. **zuzanki** SCiesz 352 – przypuszczać by można, że w tej nazwie wystąpiło imię kobiece Zuzanna (podobnie jak w języku rosyjskim *anjutiny glazki*), czyli został odzwierciedlony obraz oczu wiernie kochającej dziewczyny, które śledzą kochanka.

↑ Hiperonimami dla N. są: → *kwiat*, zdr. *kwiatek*, *kwiateczek* 1–4, 6–8, 13, ze względu na miejsce wzrastania *kwiat polny* ŁSE 1981/103 oraz *łąkowa roślinka* Pelc SGLub 5/319.

↓ Wyróżnia się kilka gatunków N.:

(a) *niezapominajka błotna* (*Myosotis palustris*) nosząca też wymienione wyżej nazwy: *żabiocy*, *żabie oczka*, *żabie oczy*; *modrę oczko*, *modrę krępkę*; u Lindego *pacierzyczka błotna* Lin SJP 3/343;

(b) *niezapominajka piaskowa* (*Myosotis stricta*) nazywana *ptasimi oczkami*; obie nazwy – *żabie oczka* i *ptasie oczka* – utrwalają podobieństwo N. pod względem kształtu i koloru do oczu, choć *niezapominajka błotna* ma większe, a *niezapominajka piaskowa* mniejsze kwiatuszki;

(c) *niezapominajka polna* (*Myosotis arvensis*) nazywana jest też *myszym uszkiem* Maj Słow 2/509 (podobnie u Greków – *myos-ōta*) – prawdopodobnie ze względu na kształt kwiatów Bań ES 2/314 lub na liście pokryte meszkiem Waniakowa 2015, s. 205.

⊕ N. występują zwykle z innymi kwiatami:

(a) ze *smótkami* i *jaskrami* *kołyszą się na dolinach słonecznych łąk* 10 – jako kwiaty łąkowe;

(b) z *peoniami* (→ *piwoniami*), → *tulipanami*, *krokusami*, → *bratkami*, → *stokrotkami*, → *astrami* rosną w *dziewczęcym ogródku* 9, a więc są zaliczane do kwiatów ogrodowych;

(c) z → *konwalia* i → *fiołkiem* wplatane są w *wianek* 2; i podobnie jak → *sasanki*, → *konwalie*, → *goździki* i *czerecha* wchodzi w skład *równianek*, *wianków*, *zaplatanek* we włosy, będących *przystojem* młodych dziewcząt PSL 1964/3/109 (Kurpie).

↔ W poezji chłopskiej N. jest przeciwstawiana → *róży*, na zasadzie kwiat skromny : kwiat wywyższony 13.

⊗ ○ Najwyrazistszą cechą N. jest jej podobieństwo do oczu i niebieski, *modry/modrzusieńki* 8 kolor jej kwiatów: *nibieściuskie takie całe, ale srodecek żółty* Pelc SGLub 5/511, por. wymienione wyżej nazwy N. – *niebioska*, *modrę oczko*, *modrę krępkę*, oraz fraz. *oczy jak niezapominajki* ‘jasnoniebieskie’ USJP Dub 2/991 (w opisie u Orzeszkowej żona gospodarza ma „regularne rysy, błękitnemi jak niezapominajki oczami przyozdobione” Wisła 1888/691).

N. jest *mała* 2, 6, 12, *skromna* 13, a jej *drobniutkie kwiatki*, uznawane za *najładniejsze na łące* Pelc SGLub 5/319, zob. 6, *przyjemnie zakwitają* 4.

● Niezapominajka jako istota żywa. W tekstach ludowych N. jest uosabiana, otrzymuje cechy ludzkie: może *mówić* 6, *szeptać*, *śmiać się* 1, ma krótką pamięć i jest roztargniona 6.

△ Typowe miejsca rośnięcia N. utrwalone są w jej nazwach: *niezapominajka polna*, *piaskowa*, *łotna* (zob. rodzaje). Najczęściej jednak pojawia się w większych ilościach *na łąkach nad wodą* 8, *na dolinach* 10, *nad brzegiem źródła* 2, *nad potokiem* 1; w relacji potocznej koło *potocka i źródła* jest tyle N., jakby *kawołek nieba spod ku nom na ziym* Kaś Podh 6/571. N. uprawia się też w *ogródkach* 5, 9, 11, 13.

□ N. ma znaczący wpływ na wzrok (znamienne są jej nazwy: *żabie oczka*, *ptasie oczka*), np. w bajce łzy królowny *Niezapominajki*, które spadają na oczy ślepego króla, mają moc uzdrawiającą 5. Zapisy etnograficzne poświadczają też wiarę w to, że N. mogą powodować ślepotę u małych zwierząt domowych (królików, gęsi), dlatego wystrzegano się ich przynoszenia do domu *Wiśła* 1889/512.

W bajce król rwie N. w ogródku czarownicy dla swej ciężarnej żony, *która nie może żyć, jak nie zje niezapominajek* 5.

N. wkładano do bukietu weselnego, w przekonaniu, że przez *żabie oczko dowiadują się w niebie, co się dzieje na świecie między małżonkami* 7.

♣ Zastosowania praktyczne. N. to kwiaty, które *w każde święta zrywają młode dziewczęta i wieńczą nimi swoją skroń* 3, zob. też 2, podob. PSL 1964/3/109.

N. to także popularny motyw zdobniczy umieszczany np. na pisankach *Wiśła* 1894/363, flakonach *Jan Śląsk* 186. Drobne kwiatki N. i bzu uznawano też za „najpiękniejsze” na wycinankach *Chmiel Księż* 37, 68. Czepkarki wprowadzały „do swoich kompozycji niezapominajki, dzwonki, lilie oraz korony kwiatowe z dwudzielnymi płatkami” ŁSE 1965/128.

♣ Zastosowania obrzędowe. W Krakowskim w oktawę Bożego Ciała święcono wianki „z bobownika, kopytnika, macierzanki, niezapominajki, rozchodnika i ruty” ZWAK 1882/203.

Na Kaszubach na Zielone Świątki zdobiono N. obrazy świętych *Lor Kasz* 81.

N. wchodziły w skład bukietu weselnego 7.

✕ N., podobnie jak inne kwiaty, funkcjonują jako symbol panieńskości 7.

Ze względu na charakterystyczny wygląd są kojarzone z *oczami* 1, 4, 5, 7 i pamięcią o kochanej osobie, niezapominaniem 1, 12, zob. nazwy. W efekcie nabierają znaczenia miłości wiernej *Lor Kasz* 80, *przyjaznej* 2, co potwierdza praktyka z Kaszub: „Po południu [w dzień Wniebowstąpienia] parobcy i dziewczęta chodzą po polach, zbierając kwiat wierności miłosnej, niezapominajki, i śpiewając piosenkę miłosną: *Zelona łączka, modri kwiat, wędrujże dziewczę ze mną w świat*” *Lor Kasz* 80.

N. składane na grobach symbolizują zachowanie pamięci o zmarłych 13.

Niebieski kolor N. łączy je z *oczami nieba*: jakby *kawołek nieba spod ku nom na ziym* Kaś Podh 6/571, zob. 7.

Kojarzone są także z polskością, rodzimym krajobrazem 3, 6a, 9, 10, 11.

Widziane we śnie N. i róże to zapowiedź czegoś dobrego *Nieb Pol* 204.

DOKUMENTACJA

WIERSZYKI DZIECIĘCE

1 – [Taki był wierszyk:] *Niezapominajki, so to kwiatki z bajki, rosno nad potokiem, patrz o żabim okiem. Gdy sie jedzie łódka, śmieje sie cichutko. I cichutko szepco do mnie, niezapominajki, niezapominajki, nie zapomnij o mnie.* Pełc SGLub 5/319.

PIEŚNI MIŁOSNE

2 – *Rosną trzy kwiatki w boskiej urodzie, co je anioły hodują . . . Pierwszy z nich mała konwalia . . . Drugi fiolet przed światem skryty . . . Nad brzegiem zdroju niezabudka mała, godło przyjaznej miłości, wieczne tam sobie mieszkanie obrala i w czułych sercach się gości. W te trzy kwiateczki wianek wpleciony przyjmij do serca swego; wiara, nadzieja z miłością złączone ozdobi męża wszelkiego.* Pieś Śl 2/216.

PIEŚNI PATRIOTYCZNE

3 – *Wśród rodzinnych łąk sadziła ma dłoń kwiatki, które w każde święta zrywają młode dziewczęta, wieńcząc swoją skroń. Znam ja kwiatek tam, bardzo dobrze znam, każdy Polak o nim powie, niezapominką się zowie, ja go w sercu mam. . . . Wam, wygnanym w świat losem z własnych chat, wam tylko niebios sklepienie, wam tylko czułe westchnienie i ten został kwiat.* K 73 Krak 2/97.

BAJKI

4 – [„Żniwne błogosławieństwo (Podobieństwo z natury)”. Dwaj aniołowie obdarzają kwiatami dwóch rolników. Jeden anioł bogaczowi zasiewa w zbożu błękitny bławat (przypominający, że wszelkie błogosławieństwo pochodzi z nieba) i czerwony mak (który ma mu świecić jako płomień miłości). Drugi anioł biedakowi zasiewa niezapominajkę – kwiat przyjemnie zakwitający, jakoby błagające jego oczka w górę poglądały, a przeznaczeniem jego jest, żeby się oczka kwiatu za ubogimi przyczyniały; zasadza też mu różeczki ze swojego wieńca, ażeby kwiat ich, lubo ludziom niewidzialny, sprowadził ubogiemu błogosławieństwo, bo jest to kwiat spokojności, sprawiający, że mało posiadając, nie będzie zazdrości bliźniemu swemu ani się chcieć mieniać na majątki jego. Biedakowi widzącemu kwiaty wydaje się, jakoby wszystko podwójną urodzajność miało, że będzie mieć z żoną i dziećmi zadosyc codziennego chleba. Bogacz, zdumiony i poruszony widokiem niezapominajki, udziela biednemu części swoich pólów.]

[Do przytoczonej legendy wydawca dołącza następujący apel:] *Ziomkowie! Żniwa się zbliżają. Biedny wieszcz górnoszląski, niemający co żniwować, polne kwiaty tylko zbierać będzie. Lubo on tymi dziećmi swoich nie nasyci, mniema jednak, że mu kwiaty spokojności i cierpliwości niedostatek zastąpią. Zarazem tuszy on sobie, że majątny obywatel kwiatami nadziei i miłości do współczucia pobudzony, słyszący wdzięczny szepc kwiateczka niezapominajki, chętnie częsteczkę z obfitości pól swoich ubogiemu sąsiadowi udzieli i od niego w zamian bukiet świeżych kwiatów przyjmie, od Ojca zaś niebieskiego palmę wiecznej nagrody odbierze.* Lom Baj 156–157 Cieszyńskie.

5 – I. Królowa, będąc w ciąży, nie może żyć bez jedzenia niezapominajek, które król zrywa dla niej w ogródku czarownicy. II. Za zerwanie niezapominajek muszą oddać czarownicy narodzoną córkę *Niezabudkę*. III. Łza z oczu *Niezabudki* przywraca oślepienemu królowi wzrok.

Dawniej było sobie dwoje młodych królów. Oni się pobrali, mąż z żoną i nie mieli dzieci, ale już żona została w takim ładnym stanie i mówi do męża: „Nie mogę żyć, jak nie zjem niezapominajek”. Mąż nie miał, choć był królem, nie miał niezapominajek. Chodził do ogródka rwał. Tam czarownicy byli. Raz wpadła czarownica i mówi: „Wstydzilibyś się bardzo! To nieładnie

jest, żeby król przychodził do mnie i rwał niezapominajki”. A, mówi: „Przepraszam bardzo, ale nie sie rozchodzi o żonę, jak ona nie zje niezapominajek, to umrze”. – „No, dobrze, możesz rwać te niezapominajki, tylko, co sie urodzi, to ma być moje”. Urodziła się córeczka, musiał ten król córeczce odwić, bo miał żonę za to dziecko. Odnósł i ta czarownica te córeczke chowała u siebie do czternastu lat. Kiedy pora już na panienke wychodziła, ona jo wywiozła w pustynie, w taki zamek, posadziła. Wkoto tarnina była. Nazywała sie Niezabudko. A ta dziewczynka myślała stale, że ona nie jest u matki. Siedziała i śpiewała: „Za górami, za lasami, ojciec z matko siedzo sami. Siedzo, siedzo i dumajo, kto ich córke odnajdzie”. [Król odnajduje córkę i wspina się do niej, ale] stara wiedźma, wzięła go zepchnęła. I spad na tarnine i wybił sobie oczy. Siad i płacze. Ale słucha śpiewu tej swojej Niezabudki. Ona śpiewa: „Królewiczu, mój ty drogi, czy ja wróce w twoje progi, stara wiedźma mnie [skarata], zem ja ciebie pokochała”. Oglądneła sie do tyłu, patrzy, patrzy w tył, idzie ten król, i zaczęła płakać. Spadła łza w jego oczy i uwidział. Nieb Przes 80–81.

LEGENDY AJTIOLÓGICZNE

6 – Niezapominajka/niezabotka zawdzięcza swoją nazwę temu, że zapomniała, jakie imię nadał jej Pan Bóg/Jezus.

a. [Pan Jezus stwarza kwiaty, nadaje im imiona i wskazuje, gdzie mają rosnąć.] *Ji pošty każdy na swoje niejsce, tak jak Pan Jezus kozoł, łale patrzq kmiotki, ze jedan kmiotusek jidzie ji płace, ła taki mały łale ładniutki. Zacany go kmiotki pytać, dlacogo tak płace. Bo jo mozi jak Pan Jezus poziedoł, chdzie mam rosnąć ji jak sia nazywom, nie słuchołam ji nie ziam, gdzie mom jiść ji jak sia nazywom. [Kwiaty radzą mu, by udał się do Pana Jezusa.] Chizo wtedy polecioł kmiotusek do Pana Jezusa, przeprosioł Go, ładnie rącki złožuł i wsystko słowo w słowo poziedoł, jak było. Pan Jezus postuchoł i poziedo: Ziam to wsystko, łale jeźeli tego załujes i nie łzes, to ci przebocom, łale paniantoj: słuchoj zawse, co jo mozia ji staroj sia paniantać, co do ciebie mozia. Tero słuchoj: Daja ci tako nazwa, ze jej nigdy nie zabocys. Bandzies sia nazywoł niezapominajka. Ji tak zostało na zieki. Ludzie tero, jak jodo gdzie daleko, bzioro ze sobo tam kmiotek, cy to do Francji, Niemcow, cy Łameryki i sanują go jak własnq swoją godność. Po to, aby paniatali, gdzie łurośli, gdzie mają być ji po co jistnieją. Ceb Kurp 31.*

b. *Jak Pan Bóg dówoł jimiona kwiatom, tē niezabotka zabōcza sjeje miono i copnā sā do Pana Buega, zebē jēs rōz puewiedzōł jē to miono. A Pan Bōg jē rzek: „Bez to, że mōsz wiater w głowie ji zabōcza jes sjeje miono, to bādzesz sā na wiēdno nazēwa niezabotka”. Sych SGKasz 3/252.*

RELACJE POTOCZNE

7 – [W niedzielę wieczorem, po trzeciej zapowiedzi następuje „kupno wianka”. „Sprzedająca” go kobieta zachwala kwiaty w bukicie, który symbolizuje wianek. Opisuje własności i znaczenie poszczególnych kwiatów w nim zebranych:] Przez żabie oczko (niezapominajki) dowiadują się w niebie, co się dzieje na świecie między małżonkami; a ta czerwona malwa, to z tureckich krajów przywieziona i przynosi szczęście w dom każdy; zaś w tej czerwonej róży siedzi duch, który pomaga dobrym ludziom; boże drzewko skuteczne na wszelką niemoc ludziom i zwierzętom, zaś resztę kwiatków dał Pan Bóg ludziom, aby mieli na co patrzeć przy kochaniu. Udż Krak 68.

PISANA POEZJA CHŁOPSKA

8 – [„Maj”] Poszedł maiczek tąką zieloną, / Gdzie niezabudki nad wodą oną, / Kwiat modrzusieńki, kwieciem te łąki / Upstrzone. [F. Duczek] Szcz Ant 288.

9 – Na zawsze pozostanie mi w pamięci / mój dziewczęcy ogródek maleńki. / . . . / W środku białe, różowe, peonie, / na grządkach jak wstążkach / tulipany, krokusy, bratki, / stokrotki, astry, niezapominajki. [M. Jeznach] TL 2002/1–2/41.

10 – jakże nie kochać tych łąk / gdzie na dolinach słonecznych / kołyszą się / niezapominajki smółki jaskry – / kolorowe kolebki / moich wierszy. . . Poc Poez 175.

11 – Zsunena sie corno chmura / na skrzydłak łyskawic, / ostrzepała dysc rześisty / po zagonak pszenic. . . Nie ciskojze groźnyk blasków / na dom i ogródek, / bo mi spolis łyskawicom / grządke niezabudek. [A. Zachara-Wnękowa] Szcz Ant 842.

12 – wysyłałam Ci w kopercie / niezabudkę małą / włożyłam także szczęście, / by się nie rozwiało [A. Magdziak] Ad Złote 173.

13 – Polnych ani leśnych / nie rwij kwiatów wiosną, / na ojca czy brata / może grobie rosną. / . . . / Czy to piękne róże, / skromna niezabudka, / złóż kwiaty na grobie / z własnego ogródka. [W. Głodowska] Ad Złote 58.

BIBLIOGRAFIA: Bied Sym 181-184; Čajkanović Veselin, *Rečnik srpskih narodnih verovanja o biljkama*, Beograd 1994; Černyh Pavel, *Istoriko-étimologičeskij slovar' sovremennogo russkogo jazyka*, t. 1, Moskva 1999; Mel ES 4/65; Nepop-Ajdačyč Lidija, *Dejaki semantyčni katehorijski pol's'koho movnoho obrazu nezabudky*, [w:] *Aktual'ni problemy ukrajins'koji linhvistyky: teorija i praktyka*, red. L. I. Ševčenko, Kyjiv 2008, s. 117–123; Nepop-Ajdačyč Lidija, *Pol's'kyj movnyj obraz nezabudky (kolekciji ta kompleksy, opozycji)*, „Visnyk Kyjiv's'koho nacional'noho universytetu imeni Tarasa Ševčenko” 2008, Serija: Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Fol'klorystyka, vyp. 19, s. 47–49; Nepop-Ajdačyč Lidija, *Pol's'kyj movnyj obraz nezabudky (nazva, hiperonimy, hiponimy)*, [w:] *Aktual'ni problemy ukrajins'koji linhvistyky: teorija i praktyka*, Kyjiv 2008, s. 69–79; Nepop-Ajdačyč Lidija, *Stereotypni rysy nezabudky v pol's'kij movi ta kul'turi*, „Mova i kul'tura: Naukovyj žurnal” 2009, vyp. 11, t. II (114), s. 162–169; Popowska-Taborska Hanna, *Kaszubskie formacje z suf. -aj(e)k, -ajka na szerszym polskim tle gwarowym*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” 1974, 13, s. 87–92; Sofrić Pavle, *Glavnije bilje u narodnom verovanju i pevanju kod nas Srba*. Po Angelu de Gubernatisu, skupio i sastavio Niševljanin (P. Sofrić), Beograd 1912; Waniakowa Jadwiga, *Nazwy niezapominajki (Myosotis) w gwarach polskich jako przykład ekspansji słownictwa literackiego*, [w:] *Studia Dialektologiczne*, t. III, pod red. Joanny Okoniowej, Kraków 2006, s. 71–79; Waniakowa Jadwiga, *Wybrane nazwy niezapominajki jako część wspólnego dziedzictwa europejskiego*, „Zeszyty Łużyckie” 49, 2015, s. 205–2016; Wört Hoff 8/1568–1569.

→ ASTER, BRATEK, FIOLEK, GOŹDZIK, KONWALIA, KWIAT, PIWONIA, RÓŻA, SASANKA, STOKROTKA, TULIPAN.

Lidia Nepop-Ajdačić